

ЕНЮ КЮВЛИЕВ
ХРАМЪТ НА ПОБЕДАТА

chitanka.info

ХРАМЪТ НА ПОБЕДАТА [0]

Дванадесет години живя в мир народът на Йоан Асен II. Дванадесет години доскорошният роб забива дълбоко в земята орехово рало, а напролет сърцето му преливаше от радост, като гледаше златното житно море да се люшка на едри талази.

Радваше се заедно с народа миролюбивият цар, който, без да бъде завоевател, беше разширил границите на своето царство до три морета. И от благодарност към Бога, без когото ни дума, ни дело се изпълнява, беше заповядал да се строят черкви и манастири по всички краища на обширната му държава. А в богоспасния град Търново заръча да се построи храм, който по величие и украса да надминава всички храмове в престолния град.

И стекоха се отвсякъде майстори зидари, каменоделци и зографи, царската заръка в точ да изпълнят. Сам благочестивият цар понякога напущаше Царевец, за да слезе при храма, и с план в ръка даваше нареждания. И пълнеше се с радост сърцето на царя, като гледаше как любимият храм от ден на ден извисява стан, и в унес шепнеше благодарствена молитва към Бога, задето му е дал живот, за да може да възвеличи славата му с новия храм.

А когато сградата беше готова, майстори златари запретнаха ръкави да изковат златните нимби и сребърните ръце на иконите, а изкусни търновски зографи с търпелива ръка изписаха стените на черквата с най-важните събития, станали на всеки ден от годината, според свещената история и календара.

С трепет царят чакаше деня, когато храмът ще бъде готов, за да екнат камбаните и клепалата на всички черкви в престолния град за неговото осветяване.

Ала в този упоителен момент на очакване от юг като мълния долетя тревожна вест. Дългогодишният мир с Византия беше нарушен

от кир Теодор Комнин и безброй гръцки пълчища газеха земята му.

Сви ядно вежди миролюбивият цар. Мъка разпъна сърцето му, че далеч в полето той виждаше работливия народ да бразди земята, да сее летнина и не му беше сега до война.

А народът, като научи страшната новина, захвърли ралата, превърна палешниците в мечове и полетя към Царевец. Мъст гореше в очите на всички — справедлива мъст срещу вероломните.

Засвириха бойни рогове, заотекваха далеко виковете на бойците. Непрестанно се чуваше звук на мечове и щитове.

Засноваха болярите от Трапезица до Царевец. Три денонощия продължаваха съвещанията. А на четвъртия ден Йоан Асен II поведе възбуденото множество.

Но и в тази тежка минута благочестивият цар не забрави новата черква. Преди да напусне Търново, той се отби в нея да се помоли Богу и да види до кой ден от календара са стигнали зографите.

Когато царят влезе вътре, зографите изписваха третия месец от годината: деня на Светите четиридесет мъченици.

— Боже Господи мой! — с дълбока вяра пошепна царят и коленичи на плочите. — Разбирам поличбата, която ми пращаш.

И уверен в небесното напътствие и в помощта на Светите четиридесет мъченици, яхна буйния си кон, който го чакаше в черковния двор между светлобронни воеводи, и поведе нетърпеливите бранници.

* * *

Запристигаха всеки ден радостни вести от юг. Откъдето минел Йоан Асен II, безчислено множество хора, от всички народи и вери, тръгвали след своя любим цар. А не се мина много и долетя новината, която накара да възликуват всички, които бяха останали в широките земи на Асена II. Чу се, че при Клокотница двете настървени войски се ударили и в този страшен бой бойците на Йоан Асен II разбили гръцките войски и заробили самия кир Теодор Комнин с всичките му боляри.

И в този момент, когато новината се носеше от уста на уста в Търново, когато мнозина се прегръщаха и плачеха от радост, когато

клепалата и камбаните биеха тържествено и денонощно се възнасяха благодарствени молитви към оногова, който укрепил десницата на любимия цар — в същия този момент при Клокотница ликуваха други, възхваляваха Бога и с благодарност произнасяха името на Асена II. Гръцките пленници целуваха земята, където бяха минали стъпките на добродушния цар, който им подари живота. А в ушите им непрестанно звучаха думите му:

— Идете си! Работете земята и живеете в мир.

* * *

Докато Йоан Асен се върне, черквата беше украсена. Дори най-вещият търновски зограф беше сварил да изпише до главния вход — там, където се изписват ктиторите — Йоан Асен II, държащ в една ръка царски жезъл, а в другата — малка черква.

А когато клепалата и камбаните на всички черкви в Търново заехтяха и възвестиха освещаването на новия храм, народът с пъстри премени и с китки в ръце се стече в черковния двор. И отправи поглед към Царевец и с нетърпеливо сърце зачака идването на царя. Ала ето — изсвири боен рог и камбаните отново забиха. И отвори се северната врата на Царевецката крепост и по стръмната пътека, която се спущаше право към черквата, заслиза с бавни стъпки царят със семейството си и великите боляри.

Героите от Клокотница гръмко приветстваха своя вожд. Зазвънтяха медни щитове, зацвилиха буйни коне. А народът, запял тържествения църковен химн „Блажен гряди“, махаше с цъфнали вейки.

Царят вървеше с наведена глава. На него не блестяха военни доспехи, ни златен шлем, ни ризница със сребърни люспи. Той беше в съвсем скромно облекло — в такава, в каквото го беше нарисувал умният търновски зограф. Защото той идеше от кървава бран да се поклони Богу и да му благодари; защото много майки, вдовици и сирачета едвам преглъщаха сълзите си и съсипните още димяха в тракийските поля.

Камбаните спряха. Само клепалата биеха тихо и бавно заглъхваха...

Когато царят влезе в храма, той вече беше препълнен със знатни богомолци. Тежки свещници и полилеи с рой трепкащи пламъчета пръскаха златножълта светлина. Иконостасът блестеше от множество златни и сребърни ореоли на иконите. Завесата пред олтара сияеше като звездно небе — толкова много бисер и скъпоценни камъни бяха вшили в нея царските щерки. Изящните резби от тъмнокафяв орех красиво пресичаха хилядите трепкащи лъчи.

Йоан Асен мина по застланата с губер пътека между колоните и спря пред олтара с наведена глава. А когато архиепископът се появи на царските двери, издигнал над побелялата си глава златната чаша със Светото причастие, Йоан Асен коленичи с ръце, събрани за молитва. И гробна тишина изпълни храма, като че ли сам Бог шепнеше — и всяка душа се разтваряше да го чуе.

После царят стана, огледа живописната украса в храма и спря поглед върху стенописния календар. Търсеше месец март — деня на Светите четиридесет мъченици. И когато го намери, живо си припомни часа, в който беше тръгнал на бой: тогава зографите рисуваха тъкмо този квадрат. И чудо: битката при Клокотница стана на 9 март — празника на Светите четиридесет мъченици.

С ръка на сърцето, царят издигна очи към свода, дълго гледа лъчистия триъгълник на Бога Саваот и три пъти се прекръсти. После сведе поглед и го спря върху гранитната колона, по която длетото на вещь каменоделец беше издълбало надписа на хан Омуртаг, премести го върху мраморната колона, която лъщеше като огромна ледена висулка, бавно измъкна изпод дрехата си пергаментов свитък и го подаде на майстор Драган.

— Изсечи го на мермерената колона, за да се знае от онези, които ще дойдат след нас!

Майсторът пое свитъка, а от народа се обадиха гласове:

— Нека ни се прочете, царю! Искаме да го знаем!

Йоан Асен взе свитъка, разгъна го с треперещи ръце и бавно, с малко развъълнуван глас, зачете:

„В 6748 г. (1230 след Христа), индикт III, Аз, Йоан Асен, в Христа Бога благоверен цар на българите, син на стария Асен, направих от самото основание и с живопис

украсих тази пречиста черква в името на Светите четиридесет мъченици, с помощта на които в дванадесетата година от царуването ми излязох на бой в Романия^[1], разбих гръцката войска и заробих самия гръцки кир Теодор Комнин, с всичките негови боляри. Аз превзех всичките земи от Одрин до Драч, гръцката и още албанската и сръбската страни. Само градовете около Цариград и самият този град удържаха фрързите^[2], но и те се подчиниха под ръката на моето царуване, понеже нямаха друг цар освен мене и на мене изпращаха своя данък по Божие повеление, защото без Него ни дума, ни дело се изпълнява. Нему слава во веки. Амин“.

Гръмки викове огласиха храма. А царят даде знак да му сторят път.

Народът се размърда. И стъпките на развълнувания цар отшумяха към крепостта.

[0] За написването на този разказ съм се ползвал от книгата „Между Царевец и Трапезица“ от Л. Владикин. — Б. а. ↑

[1] Старо название на Южна България; Тракия; Румелия. — Б. р. ↑

[2] Французите. — Б. р. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.